

Zatrzymanie dziecka

I. Wstęp

„Interes dziecka” jest jedną z wartości podstawowych i nadrzędnych. Stosują go nie tylko przepisy prawa międzynarodowego lecz także wewnętrzny porządek prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Interpretacja pojęcia „interes dziecka” (w RP dobro dziecka) zależy od światopoglądu, potencjału intelektualnego i emocjonalnego, koncepcji wychowawczych, osobistych doświadczeń i ma to określone konsekwencje w orzecznictwie sądowym. Przesłanką jaką jest „dobro dziecka” w praktyce okazuje się kategorią bardzo subiektywną i relatywną. W literaturze prawniczej spotkać można pogląd, iż dobro dziecka jest jednoznaczne z interesem społecznym¹. Dziecko to człowiek, który z racji wieku wymaga szczególnej troski, musimy się zgodzić, że przysługują mu podstawowe prawa i wolności osobiste przynależne osobie ludzkiej. Wydaje się więc, że najśluszniejsze byłoby rozpatrywanie „dobra dziecka” w kategoriach przysługujących mu i zagwarantowanych praw i wolności².

Stosowanie ratyfikowanych umów międzynarodowych i rodzimych ustaw zawsze ma na celu zapewnienie realizacji i możliwości prawidłowych warunków opieki i nadzoru. W ramach niniejszego opracowania autorka zwraca uwagę zarówno na karnoprawną odpowiedzialność, jak i aspekty cywilne problematyki związanej z zatrzymaniem dziecka przez osobę nieuprawnioną.

* Mgr prawa, adwokat, asystent w Wyższej Szkole Logistyki w Poznaniu, doktorantka w Instytucie Prawa na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie.

¹ Por. odmiennie E. Czyż, J. Szymańczak, Komitet Ochrony Praw Dziecka, *Prawa dziecka w rodzinie*, [w:] *Wokół Praw dziecka*, cz. I, Warszawa 1993, www.hfhrpol.waw.pl, dostęp: 26.03.2013.

² Ibidem.

II. Przepisy międzynarodowe

Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.³

Zajmując się problematyką zatrzymania dziecka nie można pominąć podstawowych aktów międzynarodowych. Według Konwencji o prawach dziecka każde dziecko ma prawo do szczególnej troski i pomocy, dla pełnego harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia, powinno być w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie jako indywidualnie ukształtowana jednostka, wychowana w duchu ideałów zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych, a w szczególności w duchu pokoju, godności, tolerancji, wolności, równości i solidarności⁴.

Kwestia zatrzymania dziecka została uregulowana w treści art. 9 Konwencji, który stanowi, iż Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyłączeniem przypadków, gdy kompetentne władze, podlegające nadzorowi sądowemu, zdecydują zgodnie z obowiązującym prawem stosowanym postępowaniem, że takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka. Taka decyzja może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców, gdy każde z rodziców mieszka oddzielnie, a należy podjąć decyzję odnośnie do miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka.

W każdym postępowaniu podejmowanym stosownie do ust. 1 art. 9 Konwencji należy umożliwić wszystkim zainteresowanym stronom uczestnictwo w tym postępowaniu oraz wyrażenie przez nie swoich opinii. Z ust. 3 cytowanego artykułu wynika, iż Państwa-Strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka. W przypadku gdy tego rodzaju separacja jest wynikiem działania podjętego przez Państwo-Stronę, takiego jak zatrzymanie, uwięzienie, wygnanie, deportacja lub śmierć (w tym śmierć spowodowana jakkolwiek

³ Dz.U. 1991, Nr 16, poz. 71 oraz Dz.U. 2012, poz. 1333 zwana dalej Konwencją o prawach dziecka.

⁴ Preambuła.